

Panorama Soruyor

ABD'deki "Nefes Alamıyorum" Protestoları Amerikan Siyasetini Değiştirebilir Mi?

ABD'deki "Nefes Alamıyorum" protestoları Amerikan siyasetini değiştirebilir mi? Irkçılık ve kutuplaşma Trump iktidarını, ABD seçimlerini ve "Amerikan rüyası"nı nasıl etkileyecek?"

"Bir gün dört çocuğumun da derilerinin rengi ile değil de kişilikleri ile yargılanacağı bir ülkede yaşayacaklarına dair bir hayalim var. Bugün bir hayalim var."

Martin Luther King, Jr

Martin Luther King, Jr.'ın 1963'te 'İç ve Özgürlük için Washington'a Yürüyüş' gösterileri sırasında yukarıdaki ifadeleri de kullandığı meşhur 'bir hayalim var' konuşmasını yaptığı Lincoln Anıt Mezarı, bu sefer 'Siyah Hayatlar Önemlidir' (*Black Lives Matter*) protestolarıyla şekillenen yeni nesil hak arayışlarına karşı ABD Ulusal Muhafız Birlikleri tarafından anıt merdivenlerinde oluşturulan [barikat](#)

[görüntüsü](#)yle belleklere kazındı.

Prof. Dr. Mustafa Aydın

*Uluslararası İlişkiler Konseyi Yönetim Kurulu Başkanı;
Kadir Has Üniversitesi*

Prof. Dr. Sinem Akgül-Açıkmeşe

Kadir Has Üniversitesi; Uluslararası İlişkiler Konseyi Genel Sekreteri

25 Mayıs'ta ABD'nin Minneapolis kentinde beyaz bir polisin George Floyd isimli siyah bir ABD vatandaşını boğazına diziyle bastırmak suretiyle öldürmesinin ardından, başta ABD olmak üzere tüm dünyada başlayan ırkçılık karşıtı protestolar çerçevesinde Lincoln Anıtı merdivenlerindeki bu görüntü bizi 21. Yüzyılda devlet-lider-vatandaş-güvenlik-hak, hukuk, düzen sarmalını yeniden düşünmeye yöneltiyor.

Bu süreçte sadece siyahların ve diğer azınlıkların değil beyazların da gösterilere katılması ve bir açıdan daha da önemlisi beyaz polis ve askerlerin ABD'nin çeşitli

şehirlerinde sergiledikleri [diz çökme eylemleri](#) ile 'Nefes alamıyorum!' (*I Can't Breathe*), 'Siyah Hayatlar Önemlidir' (*Black Lives Matter*) ve 'Adalet Yok, Barış Yok' (*No Justice, No Peace*) sloganları toplumsal düzeydeki fay hatlarının beklenenlerin ötesinde farklı noktalarda kırıldığına işaret ediyor.

Bunlar olurken Başkan Trump'ın [elinde İncil'le](#) gösteriler sırasında tahrip olan Beyaz Saray yakınındaki bir kilise önünde poz vermesi ve Amerikan hak arayışları tarihinde önemli bir ırkçı arka planı bulunan ['ne zaman yağmalama başlarsa, o zaman ateş başlar'](#) ifadesini tekrarlaması, [Genelkurmay Başkanı Mark Milley'in](#) kamuflaj kıyafetleri ile Trump'a kiliseye yürüyüşü sırasında eşlik etmesi, yine Trump'ın bir taraftan göstericileri kışkırtacak tavırları ile diğer taraftan gösterileri güvenlikleştirerek göstericilere yönelik şiddet eylemlerini meşrulaştıran söylemleri ABD açısından önemli ilkleri barındıran gelişmeler oldu.

ABD yönetimleri tarafından yıllardır güçlendirilen 'özgürlükler ülkesi' ve 'Amerikan rüyası' gibi söylemler, bir yandan gösterilere neden olan sosyal, siyasal ve ekonomik eşitsizler ile gösterilere verilen devlet tepkisiyle büyük hasar görürken, diğer yandan gösteriler vesilesiyle 'hak ve eşitlikler' temelinde yeniden inşa ediliyor.

Aslında uzunca bir süredir dünya nezdinde zayıflamış olan ABD'nin 'özgürlükler ülkesi' olduğu algısının yıkılması için, son gösterilerde bazı eyaletlerde polisin kullandığı orantısız güç, sokağa çıkma yasakları, Ulusal Muhafızların seferber edilmesi ile ordunun devreye alınması çağrıları, Washington'da eylemcileri korkutmak üzere bölgeye askeri helikopter indirilmesi gibi gelişmeler bardağı taşıran son damlalar olarak görülüyor. Bütün bunların üzerine gelen ırkçı söylemlerden beslenen, beyaz ve çoğunluğu silahlı bazı grupların da sokağa çıkarak, Trump'ın söylemlerinden gelişen ayrışmacı politikaları siyaseten ve fiiliyatta desteklediklerini göstermeleri ile benzer düşüncedeki bazı polislerin de onlara katılması gelinen noktanın vahametini artırıyor.

Tüm bu yaşananların ABD tarihinde ve hatta dünyada uzun geçmişi olan bir arka planının olduğuna kuşku yok. Irkçılık dünyanın yüzyıllardır devam eden önemli

sorunlarından biri. ABD’de bu sorunun halen en yoğun yaşanmaya devam ettiği ülkelerden biri. Bu çerçevede, halihazırda iki milyona yaklaşan vaka ve 100 binin üzerinde ölüm ile dünyada Covid-19 salgınından en çok etkilenen ülkelerden biri olan ABD’nin, yavaş yavaş normalleşme adımları atarken yaşanan ırkçı cinayetle bir anda büyük protestolarla sarsılması dünyada da yankılandı ve pek çok ülkede, zaman zaman ilgili ülkeye has sorunların da dahil edildiği, geniş katılımlı gösterilere neden oldu.

ABD’de başlayan ama hızla dünyaya yayılan bu ‘hak ve eşitlik’ protestoları, daha önce ABD ölçeğinde kalan benzer gösterilerden farklı olarak, yapısal ırkçılığın hem ABD’de hem de dünyada daha geniş bir sosyo-ekonomik düzlemde yaşandığına işaret ediyor. Bu sorunların Covid-19’un tüm dünyada öne çıkarttığı sıkıntılarla biraraya gelmesi, sosyo-ekonomik eşitlik taleplerinin öncekilerden daha güçlü bir şekilde gündeme getirilmesini sağlamış gözüküyor. Tüm bunların üzerine ABD özelinde -ki dünyada farklı ülkelerde de benzerleri var- iktidarı elinde bulunduran dar bir grubun siyaseten giderek daralan çevrelere hitap eden ırkçı söylemleri dayatmaları siyasi düzlemde de tepkilerin boyutunu artırıyor ve siyasi aktivizmle siyasi söylemi iç içe geçiriyor. Öyle ki, Washington Belediye Başkanı Muriel Bowser, Trump’ın söylemlerine tepki olarak Beyaz Saray’a giden caddelerden birinin adını [‘Black Lives Matter Plaza’](#) olarak değiştirmekle yetinmedi, tüm caddeyi kaplayacak şekilde metrelerce uzunluğunda bir alana caddenin adını sarı fosforlu boyayla yazdırarak ‘görmezden gelinmesi’ eylemine de engel oldu.

Gelir adaletsizliği ve kutuplaşmanın uç boyutlara ulaştığı ABD’de Covid-19 krizi ve oluşturduğu büyük [işsizlik dalgası](#) üzerine gelen bu gösterilerin Kasım 2020’de yapılacak olan başkanlık seçimlerini nasıl etkileyeceği konusu, bugünlerde hem ABD’de hem de uluslararası alanda en çok konuşulan konular arasında.

Bu çerçevede, her ne kadar henüz olaylar devam ederken öngöründe bulunmak zor olsa da, “Nefes alamıyorum!” protestolarının ABD siyasetine olası etkileri ile ırkçılık-kutuplaşma-işsizlik ekseninde şekillenen gelişmelerin Kasım 2020’deki başkanlık seçimlerini nasıl etkileyeceğni ve ‘Amerikan rüyası’ söyleminin geleceğini anlamak üzere sorularımızı **Binnur Özkeçeci-Taner, Birol Yeşilada,**

Ebru Canan-Sokullu, Evren Çelik-Wiltse, Işın Eliçin, Kemal Kirişci, Lenore Martin, Nora Fisher-Onar, Nükhet Ahu Sandal, Özgür Ünlühisarcıklı ve Soli Özel'e yönelttik. Değerli katkıları için kendilerine teşekkür eder, keyifli okumalar dileriz.

ABD'de köklü değişiklikler için zaman gerek!

Prof.Dr. Binnur Özkeçeci-Taner, Hamline University

Siyahi ABD vatandaşı George Floyd'un polis şiddeti sonucu hayatını kaybetmesinin ardından ortaya çıkan 'Nefes Alamıyorum' gösterileri ile takip eden olayların, ABD iç siyasetini ve Kasım ayındaki seçimleri etkileyeceği kaçınılmaz bir gerçek. Fakat, ABD'de yaşanan ırkçılığın yüzlerce yıllık bir geçmişe sahip olduğu da unutulmamalı ve bugünkü olayların kısa vadede ve ülke genelinde çok köklü değişikliklere neden olmayacağı anlaşılmalıdır.

Ayrıca, gösterilerle birlikte ABD'nin çeşitli kentlerinde ortaya çıkan yeni siyasi ortam, Kasım ayındaki başkanlık ve Kongre seçimlerini etkileyebilecek en önemli unsurlardan biri olarak ele alınmalıdır. Yerel siyasetçilerin ve halkın göstericilere

karşı tutumu, sivil toplum örgütlerinin çalışmaları ve bir partiye üye olmayan bağımsız seçmenlerle birlikte azınlık gruplarının hangi adaya oy verecekleri, özellikle çekişmeli seçim bölgelerinde (*swing states*) önemli olacak gibi gözükmektedir.

Uluslararası İlişkiler'e ilgi duyanları daha yakından ilgilendiren başkanlık seçimleri üzerinde yaşanan olayların olası etkilerini iki varsayımdan hareketle incelemek mümkün gözüküyor. İlk varsayıma göre, gösterilerle beraber ortaya çıkan kaos ve yağmalama ortamı, Başkan Trump'ın çok güvendiği 'sessiz çoğunluğu' harekete geçirecek ve özellikle sosyal alanda düzen ve nizam taraftarı olan ve halen Trump'ın ekonomik politikalarını savunan bağımsız seçmenleri Trump'a oy vermeye yöneltecektir. İkinci varsayıma göre ise, son günlerde yaşananlar, Trump hükümetinin göreve geldiği günden itibaren artarak devam eden ırkçı ve göçmen karşıtı politikaların bir sonucu olarak görülecek, Başkan Trump'ın özellikle Latin kökenli ABD vatandaşlarından aldığı oyda ciddi bir azalmaya sebep olacaktır. Önümüzdeki haftalarda yapılacak kamuoyu araştırmaları, bu varsayımların hangisinin doğru olabileceği konusunda daha kesin ipuçları verecektir. Ayrıca, ırkçılık karşıtı gösterilerin yanı sıra, Covid-19 salgınının ve artarak devam eden gelir dengesizliğinin seçimler üzerindeki mutlak etkilerini unutmamak gerekir.

Tüm bunların ötesinde özellikle Amerika dışında tartışılan bir diğer konu da son yaşananların 'Amerikan rüyası' algısı üzerindeki kısa ve uzun vadeli etkileri konusudur. Akademisyenlerin uzunca bir süredir gündemlerine aldıkları 'Amerikan rüyasının sonu mu geliyor?' sorusu, son gelişmelerle birlikte popüler basının da gündemine girmiştir. Her ne kadar son yıllarda yapılan kamuoyu araştırmaları, pek çok Amerikalının, etkisi giderek artmakta olan gelir dengesizliğini Amerikan rüyasını gerçekleştirmenin önünde önemli bir engel olarak gördüğünü ortaya koysa da, en son 2019'da yapılan Gallup Kamuoyu Araştırmasına göre, Amerikalıların %70'e varan bir çoğunluğu Amerikan rüyasını *kişisel* düzeyde ulaşılabilir görmeye devam etmektedir.

George Floyd'un polis şiddeti sonucu hayatını kaybetmesinin ardından ortaya çıkan 'Nefes Alamıyorum' gösterileri ve takip eden olaylara rağmen

Amerikan halkı ‘Amerikan rüyası’ söylemini hala özgürlüğün, refahın ve ABD’nin dünya çapındaki gücünün simgesi olarak görmeye devam etmektedir.

ABD’de Bardağı Taşıran Polis Şiddeti ve Trump Faktörü

Prof. Dr. Birol Yeşilada, *Portland State University*

Amerika’da daha önce görmediğimiz ilginç ve korkunç günlerden geçiyoruz. Herkesin sorduğu bir soru var: ‘Bu işler nereye varacak?’ Amerikan Başkanı’nın olaylara provokatif yaklaşımı da önemli bir sorun olarak karşımıza çıkıyor. ABD’de daha önce siyahi bir Başkan seçildi diye ırkçılığın bittiğini düşünmek çok yanlış. Irkçılık, ABD’de her zaman var oldu, son 30 yıldır, özellikle de 1990’ların başından beri ırkçılık bağlantılı olaylar artmaya başladı.

Başlarda ciddiye alınmamasına rağmen, nefret söylemleri ile gündeme gelen *Tea Party* zamanla Cumhuriyetçi Parti içerisinde çok etkili olmaya başladı. Nitekim Trump da bu oluşumun fikir yapısını çok iyi kullanıyor. Örneğin, elindeki İncil ile fotoğraf paylaşmasını, kendisini koşulsuz destekleyen, seçmeninin yaklaşık

%20'lik kesimini oluşturan aşırı sağcı, dinci, eğitimsiz ama silahlı kitleye bir mesaj olarak algılamak mümkün.

Trump ayrıca, özellikle artan gelir fark ile giderek kaybolmaya başlayan orta sınıfı ve tarımla uğraşanların yaygın iflasını, (her ne kadar bir Cumhuriyetçi de olsa) Reagan döneminde başlayan neoliberal politikaların uzantıları olarak sunuyor ve bunlar için temelde Demokratları suçluyor. Bu tavrında, 20-45 yaş aralığındaki beyaz, silahlı, ırkçı ve nefret söylemleriyle ABD'nin mevcut ekonomik ve sosyal sorunlarından Demokratlar ile 'azınlıkları' (Afro-Amerikalılar, Asya kökenliler, Hispanikler) sorumlu görenlerden destek alıyor. Trump bir taraftan zarar gördüğünü iddia ettiği devlet kurumlarını yıkıp yeniden inşa etme sözünü vererek bu kitleleri etkiliyor, diğer taraftan bunu yaparken de ABD'de kurumların gücünü zayıflatıyor.

Covid-19 salgını sırasında Amerika'da maske, koruyucu giysi, eldiven ve solunum cihazı temin edilememesi, bazı uzmanlarca Trump'ın kendi söylemlerini güçlendirmek için kullandığı bilinçli bir tercih olarak değerlendiriyor. Zira Trump, sahip olduğu 'Devlet Başkanı' yetkisiyle Covid-19'la mücadele için bütün endüstriyi seferber edebilecekken, tüm eksikliklerin ve sorunların failleri olarak kendinden önceki yönetimleri suçlamakla yetinmeyi tercih ediyor. Aynı zamanda entelektüellere ve bilime sürekli saldıran Trump ve destekçileri, Covid-19 virüsünün Demokratlar tarafından Trump'ı düşürmek için oluşturulduğuna da inanıyorlar.

ABD'de şu anda muazzam bir kurumsal ırkçılık ve kutuplaşma söz konusu. Vietnam Savaşı'ndan beri bu düzeyde bir kutuplaşma görülmedi. O dönemde en büyük konu Vietnam'ın kendisiydi. Bugün ise dincilik, ırkçılık, ekonomik sorunlar ve partizanlık gibi konular gündeme gelmiş durumda. Bunlarla bağlantı olarak da ABD artık kendi kendini yönetemez hale gelmiş gözüküyor. Peki bu durum ve Trump'ın izlediği politikalar seçimleri nasıl etkileyecek?

Şu ana kadar ki anketlerden anlaşılacağı üzere, Trump ve ırkçı beyanlarda bulunan Senatörler rakiplerinden epeyce gerideler. Bu nedenle de

saldırganlaşarak söylemlerini sertleştiriyorlar. Görüldüğü kadarıyla, seçimlerin sonucunu etkileyecek iki tür seçmen var: İlk olarak, eğer Demokrat gençler Bernie Sanders çekildiği için küsüp oy kullanmazlarsa rüzgar Trump lehine esecektir; zira Trump'ı destekleyenlerin hepsi kendini adanmış durumda. İkinci seçmen grubu ise eğitimli ve şehir dışında yaşayan kadınlar. Sesini baskın şekilde duyurmaya başlayan kadınlar eğer bağımsız olarak seçime giderlerse, Trump kaybeder.

Gösteriler yeni başladı ve duracak gibi gözüküyor. Göstericilerin arasında elbette provokatörler de var. Eğer silahlı bir ayaklanma olursa, Trump'ın askerleri göreve çağırma yetkisi var. Barışçıl gösteriler içinse böyle bir yetki yok. Göstericilere karşı uygulanan şiddet anayasaya aykırı.

Trump İncil'i gösterdiği fotoğraftaki kiliseye giderken, güvenlik güçleri barışçıl göstericileri göz yaşartıcı gazla dağıttılar. Bu durum anayasaya aykırı. Anayasal haklarını kullanan insanlara karşı Trump'ın böyle bir şey yapmaya hakkı yok ve burada net şekilde Amerikan Anayasası'nı çiğnedi.

Amerika protestoları, haklar mücadelesi, Trump, seçimler

Prof. Dr. Ebru Canan-Sokullu, Bahçeşehir Üniversitesi

Amerika’da 1960’lardan bu yana kitleleri bir araya getiren pek çok gösteri ve eylem oldu. Bunların kimisi sadece ABD’nin pek çok yerinde milyonlarca insanı bir araya getirmekle kalmadı, dünyanın farklı yerlerinde de kitle eylemlerine dönüştü. Son altmış yılda gerçekleşen on dört kapsamlı kitle eyleminin dördü (‘Kadın Yürüyüşü’, çevre ve sürdürülebilirlik için ‘Bilim Yürüyüşü’, silah yasalarını protesto amaçlı ‘Hayatımız için Yürüyüş’ ve George Floyd adlı Amerikalının polis şiddeti sonucu öldürülmesiye gelişen ‘Nefes Alamıyorum’ gösterileri) Başkan Trump döneminde gerçekleşti. Bu gösterilerin temel özellikleri ise sadece Trump’a ve Trump dönemi karar ve uygulamalarına karşı oluşları değil, aynı zamanda küresel düzlemde kötü yönetişimin temsil ettiği, farklı ülkelerde de benzerlerini gördüğümüz ayrıştırıcı, demokrasi ve özgürlükleri kısıtlayıcı uygulama ve ideolojilere karşı tutum almalarıdır.

George Floyd’un derisinin rengi nedeniyle polis şiddetine maruz kalması, ABD tarihinde ilk değil. Bu nedenle pek çok kişi mevcut eylemleri 1863’te köleliğin yasaklanmasından bu yana verilen mücadelenin devamı olarak görüyor. ABD’de siyasi, toplumsal ve ekonomik eşitliğin kazanılması adına 19. yüzyılın ortalarından bu yana pek çok kazanımdan söz edilebilir: 1910’da ‘Renkli Halkın İlerlemesi Ulusal Derneği’nin kurulması, 1948’de Truman Komitesi’nin orduda ve federal yönetimlerde ayrımcılığı yasaklama çalışmaları, 1954’te mahkemelerde siyahi jüri üyesi koşulu getirilmesi, [Yüksek Mahkeme tarafından 1896’da kabul edilen siyahlarla beyazların aynı okullarda, restaurantlarda farklı koşullarda bulunmalarının önünü açan Plessy-Fergusonkararının 1954’te Yüksek Mahkeme tarafından iptali](#), 1957 ve 1960 ‘Vatandaşlık Hakları Yasası’ ile siyahlara oy kullanma hakkı verilmesi, 1975’te 18 siyah Amerikalının Kongre üyesi seçilmesi ve 120 siyah belediye başkanının göreve gelmesi ile nihayetinde 2008’de bir siyah Amerikalının Başkan seçilmesi örnekler arasında gösterilebilir. Bu örnekler,

siyah Amerikalıların beyazlara kıyasla daha düşük ekonomik koşullarda çalışmalarına ve çoğunlukla kendi gettolarında yaşamalarına rağmen, çok kültürlü Amerikan toplumunun belli ölçüde evrildiğine işaret ediyor. Nitekim, 1955'te Martin Luther King Jr. tarafından başlatılan 'Eşit Haklar' kampanyasından bu yana ırkı, dini, rengi ne olursa olsun milyonlarca Amerikalı ayrımcılığa ve ırkçılığa karşı yan yana mücadele etmektedir. Yine de;

Pek çok Amerikan başkanının eşit vatandaşlık haklarına destek olması ve ırk ayrımcılığının yasalarla yasaklanması ile beyaz olmayan Amerikalı nüfusun artmasına rağmen, ülke genelinde Afro-Amerikalılara, Latin Amerika kökenlilere ve Müslüman Amerikalılara karşı kültürel ve sistemik önyargı sona ermemiştir.

George Floyd'un öldürülmesinin ardından başlayan *#blackouttuesday* ve *#blacklivesmatter* sloganlarıyla gelişen çok kültürlü toplumsal eylemlerle, Başkan Trump pek çok açıdan eleştiriliyor. Üst düzey yönetici elitler Trump'ın ifade özgürlüğünü kısıtlayıcı açıklamaları ve twitlerini, sekülerler elinde İncil'le kilise önünde poz vermesini, din adamları dini bu şekilde çarpıtarak siyasi malzeme haline getirmesini, kadınlar kullandığı eril şiddet dilini, muhafazakarlar ve Pentagon İsyan Yasası'nı ileri sürerek orduyu yağmacı göstericilerin üzerine sürme tehdidini, dünyanın geri kalanında da insanlar Trump ve benzeri liderlerin demokrasinin gerilemesine neden olmalarını ve bunun küresel bir eğilime dönüşmesini eleştiriyorlar.

Tüm bunlara ek olarak, Trump dönemindeki yolsuzluk iddiaları ve azil süreci, hâlen süren salgın döneminde yüz binin üzerinde Amerikalının hayatını ve kırk milyondan fazla Amerikalının işini kaybetmesi, seçimlere birkaç ay kalmasına rağmen uzayan eylemler gibi gelişmeler Trump'ın aleyhine çalışıyor gibi gözükse de, eylemlerin pasif gösteri niteliğini kaybetmesi, Demokratların ön seçimlerde elde edeceği sonuçlar, Trump'ın geçmişte de görüldüğü üzere (yoğun gösterilerin ardından Johnson'ın 1968'de yeniden seçilmesi gibi) ikinci defa seçilmesini gündeme getirebilir. Öyle ki, Trump Covid-19 salgın yönetişiminin gösteriler nedeniyle zayıfladığına, sert güç kullanımına göstericiler nedeniyle zorunda kaldığına, lüks mağazaların zararına kaldırım taşlarını söken yağmacı

göstericilerin neden olduğuna dair twitler atmaya başlarsa, bunlarla siyasetin yönünü değiştirebilir mi sorusu bugün ABD’de açıkça sorulabiliyor. Zira ABD seçmeni ideolojiyi evrensel değerlerin önüne koymakta ısrarcı gözüküyor.

***** ***** *****

ABD ve Protestolar: Vandalizm ve baskı mı kazanacak, yoksa hak mücadelesi ve adalet mi?

Doç. Dr. Evren Çelik-Wiltse, *South Dakota State University*

Minneapolis’de siyahi bir ABD vatandaşı’nın elleri kelepçelendikten sonra, polisin boynunu yaklaşık 8 dakika dizi ile bastırması sonucu yaşamını kaybetti. Tamamı videoya kaydedilen bu vaka, önce ikiz şehirler diye bilinen Minneapolis ve St. Paul’de, sonra da tüm ABD’de ve kısa zamanda dünyanın pek çok şehrinde protesto dalgaları yarattı.

İrkçılık ve polis şiddetine karşı protestolar, ABD’nin yabancı olduğu bir hadise değil. Fakat bunların siyasete etkisi, seçmenin olayı hangi çerçeveden gördüğü ile yakından bağlantılı. Daha bu yıl *American Political Science Review* dergisinde yayınlanan ampirik bir çalışmada Princeton Üniversitesi’nden [Omar Wasow](#), tam

da bu konuyu, 1960'larda Martin Luther King Jr. öncülüğünde siyahların eşit medeni haklar mücadelesini inceliyor. Ayrıntılı olarak protestocuların çatışmacı veya barışçıl yöntemlerine ve bunların medyaya nasıl yansıdığına bakıyor. Sonuçlar kısaca şöyle:

Eğer protestolar barışçıl ve ırkçılık, adaletsizlik ve eşit hak arama talepleri öne çıkıyorsa, seçimde Demokrat Parti'ye doğru bir kayma görülüyor. Fakat protestolar şiddet içeriyor ve medya da 'ayaklanma', 'kalkışma', 'yangın' gibi kelimeleri sıklıkla kullanılıyorsa, seçimde Cumhuriyetçi Parti'ye doğru bir yönelim oluyor.

Her protestonun temel amacı kanayan bir sosyal yaraya dikkat çekmektir. Protestocular seslerini medya aracılığı ile de kamuoyuna, seçmenlere ve siyasi elitlere duyurmaya çalışırlar. Fakat bu noktada hem protestocuların ne yaptığı hem de medyanın bunları nasıl yansıttığı çok önemlidir. Eğer eylemler otobüste arka koltuğa binmemek gibi barışçıl eylemlerse ve bu eylemler devlet ve kolluk gücünün haddinden fazla şiddetini içeriyorsa, bu durumun Demokrat Parti'nin oy oranlarında seçim bölgesine göre %1.6 ile %2.5 arasında bir artışa neden olduğu görülmektedir.

Buna karşılık, protestoların şiddete bulaşması çok daha fazla oranda ters tepki yarattığı görülmektedir. Buna göre, eğer protestolar çığırından çıkmış bir vandalizm olarak medyaya yansır ve sağ partilerdeki siyaset yapıcılar da buna bir 'kanun-nizam-düzen' söylemiyle karşılık verirlerse, bu durumda seçmenin %1.5 ile %7.9 arasında Cumhuriyetçi Parti'ye doğru kaydığı tespit edilmiştir.

Wasow'ın yukarıda belirtilen yazısında özetlediği gibi, protestocuların önünde iki ana yol var: Protestoları şiddet içermeyen kitlesel hareketler olarak tutabilirlerse, mevcut durum bir hak arama talebi olarak algılanacak ve seçmenlerde sola doğru bir eğilim yaratacaktır. Fakat protestocular çatışmayı tercih ederlerse ya da farklı gruplar kontrolü ele alıp, kitlesel eylemleri yakıp yıkmaya ve talana çevirirlerse, bu durumda seçmen şiddet eylemlerini kaos ve belirsizlik işareti olarak göreceği için, kanun-düzen vurgusu yapan sağ liderlere destek verecektir.

ABD’de 2000 yılında George W. Bush’un zaferi Florida’daki son 600 civarı oyla belirlenmişti. İki siyasi partinin çoğu seçimde başa baş gittiği pek çok eyalette, bu protestoların yaklaşan seçimlerde etkili olması büyük bir ihtimal. Protestolara şiddet bulaşırsa ya da medya büyük çaplı barışçıl yürüyüşlere değil de küçük, marjinal ama şiddet uygulayan gruplara odaklanırsa, seçmen Trump ve Cumhuriyetçi Parti’ye meyledecektir. Bunun tersi barışçı yöntemler, adalet ve hak arama talepleri yükseldikçe ve medyadaki baskın söylem bu doğrultuda oldukça, Biden kampanyasının şansı artacaktır.

***** ***** ***** *****

George Floyd protestoları, ABD seçimleri ve Amerikan ‘kabusu’

Işın Eliçin, Medyascope

ABD’de polisin orantısız şiddet kullanması, polis şiddetinin cezasız kalması ve bu şiddetin mağdurları arasında renkli ırk mensuplarının (Afrikalı Amerikalı, Latin ve Asya kökenli) oranının yüksek olması yeni sorunlar olarak görülmüyor. Nitekim, George Floyd gibi Afrika kökenli silahsız bir Amerikalının ölümü, ülkede ilk kez kitlesel protestoları tetiklemiş de değil. Örneğin 2014 yılında, üstelik ilk siyah başkan olarak tarihe geçen Barack Obama’nın döneminde, Ferguson’da 18 yaşındaki siyah genç Michael Brown’ın beyaz bir polis tarafından öldürülmesi

ardından ırkçılık, eşitsizlik ve adaletsizlik karşıtı kitlelerin haftalar süren eylemlerine tanık olmuştuk.

Başkan Donald Trump'ın -kronik sorunlar üzerinden kutuplaştırmayı seçmen konsolidasyonu için kullanan diğer lider gibi- iktidara geldiğinden bu yana kullandığı ayrımcı dilin ve edimlerin, hem sistematik polis şiddetini hem de yapısal ırkçılığı teşvik ettiğini görmezden gelemeyiz.

İstatiki verilerden yararlanırsak, ABD'de 2013-2019 arasında yılda ortalama 1000 kişinin polis şiddeti nedeniyle hayatını kaybettiğini 2014 yılında ölenlerin %50'si renkli ırk mensubuyken, 2019'da bu oranın %54'e yükseldiğini görüyoruz.

Bu uzun girizgâhın ana nedeni, George Floyd'un öldürülmesinin hem Amerikan tarihi açısından hem de dünya tarihi açısından olağanüstü koşullar altında gerçekleşmiş bir cinayet olduğuna dikkat çekmek istemem. Koronavirüs krizi sadece ABD'de değil tüm dünyada ekonomik ve toplumsal fay hatlarını harekete geçirdi. ABD özelinde işsizlik oranı -üstelik sadece 8 hafta içinde- 1929'daki Büyük Buhran'ın en kötü dönemine yaklaştı. Değişimin keskinliğinin, şokun büyüklüğünün altını çizmek için Mart ayında %4,4 olan işsizlik oranının, Nisan'da %14,7'ye, Mayıs'ta ise en az %24'e yükseldiğini belirtmek yeterlidir.

Trump'ın başkanlık seçimin yapılacağı Kasım ayına kadar ekonomiyi düzeltme şansı yok. Bu, seçim açısından hanesine yazılacak eksi puanlardan ilki. İkinci olarak, ekonomik koşullar 'normal' olsa, Trump yönetimi polisin (ve artık askerin de) orantısız güç kullanımıyla eylemcileri daha fazla şiddete başvurmaları için kışkırtabilir ve bu sayede dikkatleri dile getirilen adaletsizliklerden uzaklaştırıp, protestocuları suçlulara dönüştürmeyi başararak kutuplaşmayla birlikte oylarını da artırabilirdi. Nitekim, 1968'de Nixon'un başkan seçilmesinde, Martin Luther King Jr. suikasti sonrasında başlayan protestoları bitirecek lider olarak görülmesinin etkili olduğunu hatırlatarak, bugünkü olayların Trump'a yarayacağını söyleyen tarihçiler var. Fakat henüz sezgisel düzeyde de olsa, mevcut koşulların karşı tarafa, yani Demokratların başkan adayı Joe Biden'a yarayacağını düşünüyorum.

'Amerikan rüyası' görenler için, 'kâbus' daha yeni başladı. Bu nedenle, Joe Biden seçilmesinin bile kitleleri isyan ettiren ABD'nin yapısal sorunları açısından büyük bir değişim yaratmayacağını, sadece tercihin ehven-i şerden yana kullanılmış olacağını ve ABD'de 2020'den sonra da çok sayıda kitlesel protestolara tanık olacağımızı öngörüyorum.

***** ***** ***** *****

Plus ça change, plus c'est la même chose*

Prof. Dr. Kemal Kirişçi, Brookings

ABD şehirlerinde yaşanmakta olan protestolar ve şiddetin arkasında çok ciddi yapısal sorunlar olduğunu düşünüyorum. Bu sorunların esasen iki ayağı var: İlk olarak, özellikle siyahilerin içine hapsedikleri kronik işsizlik, düşük maaşlı istihdam, eğitimsizlik, kötü yerleşim/konut şartları gibi kemikleşmiş sosyo-ekonomik sorunlar ile özellikle siyahi gençlere yönelik polis şiddeti sayılabilir. Bu sorunlar, daha 1960'ların sonunda, dönemin başkanı Lyndon B. Johnson tarafından kurulan 'Kerner Komisyonu' tarafından raporlanmıştı. Fakat, sorunların çözülmesi için bu raporun gündeme getirdiği ve halen güncelliğini koruyan politika önerilerine [pek kulak asılmadığı açıkça görülüyor](#). Bunun en çarpıcı örneği 1.3 milyonluk asker ve subayın görev yaptığı Amerikan ordusunda

en yüksek rütbedeki 40 generalden sadece [2'sinin azınlık mensubu](#) olmasıdır.

Yapısal sorunların ikinci ayağını ise yine “Kerner Komisyonu” raporunda belirtilen ve bir türlü aşılamayan ırkçılık sorunu oluşturuyor. Her iki sorunun da Barack Obama’nın Başkanlığa seçilmesiyle oluşan olumlu hava ile aşılabacağı beklentisi gerçekleşmedi. Ardından gelen Donald Trump ile gözle görünür şekilde sertleşen ve birçok çevre tarafından hem genelde hem de bu günlerde yaşanan olaylar çerçevesinde arttığı düşünülen ırkçılığın Trump ve özellikle ‘beyaz milliyetçiler’ olarak bilinen taraftarlarınca körüklendiği de gözlemlenebiliyor. Trump’ın 1960’larda ırkçılığa karşı verilen mücadele karşısında durmuş bir polis yetkilisinin ‘ne zaman yağmalama başlarsa, o zaman ateş başlar’ şeklindeki [sözlerini](#), George Floyd’un öldürülmesi sonrasında meydana gelen şiddet olaylarına gösterdiği tepki çerçevesinde tekrarlaması hem bu ırkçılığın bir yansıması hem de kendisine oy veren tabanın önemli bir kısmının görüşlerini yansıtmaları açısından önemli.

ABD’nin bir türlü çözemediği ve Covid-19 salgını ile daha da ağırlaşan bu yapısal sorunların protestoların ve şiddetin tetiklemesinde önemli bir rol oynadığını, Covid-19’un tekrar yayılma olasılığının protestocuların arasında çoğunluğu teşkil eden siyahilerin ve azınlıkların yaşamlarını olumsuz etkileyeceğini de söylemek mümkün.

Kerner Komisyonu’nun hazırladığı raporun üzerinden geçen yarım asır boyunca çözilemeyen problemlerin yakın bir dönemde çözülebileceğini düşünmek gerçekçi olmayacaktır. Trump’ın stratejisi, bir taraftan protestoların şiddet boyutunu öne çıkararak hem kendi tabanını konsolide etmeye hem de protestoları şiddet kullanarak bastırmayı meşrulaştırmaya, diğer taraftan bir an önce ekonomiyi canlandırmaya dayanıyor. Muhalefetteki Demokratların Başkan adayı Joe Biden’ın ise genelde siyahilerin ve azınlıkların sorunlarına daha fazla kulak veren siyasi bir gelenekten geldiği ve Demokrat Parti ön seçimlerini arkadan gelerek kazananmasının arkasında siyahi oylarının olduğu bilinmektedir. Buna karşılık Biden’ın, ABD’nin tek siyahi başkanı Obama’nın döneminde Başkan yardımcılığı yaptığı sırada protestoların arkasında yatan derin yapısal problemlerin çözümüne yönelik ciddi sonuç alıcı adımlar atamamış olması ve protestoların patlak vermesi öncesinde bu sorunlara yönelik politikalar geliştirip tabanına sunmamış olması,

Kasım seçimlerini kazanabilmesi için kritik olan siyahi ve azınlık oylarını alabilmesini zorlaştıracaktır.

Seçmenlerin çok ciddi şekilde kutuplaştığı ABD’de Biden’ın siyahların ve özellikle de gençlerin oylarını alamaması, Kasım seçimlerinin Trump tarafından kazanılması olasılığını gündeme getirebilecektir. [Biden’in Trump’a](#) göre protestolar konusunda daha yumuşak, birleştirici ve ileriye dönük değişim sözü veren açıklamalarının seçimi kazanması ve sonrasında da yapısal problemleri çözmeye yönelik adımlar atılmasını sağlayabileceğini düşünmüyorum. Bu nedenle ABD’nin maalesef Fransızların meşhur sözü ‘*plus ça change, plus c’est la même chose*’* ile yaşamak durumunda kalma olasılığını öngörüyorum.

* *Bir şey ne kadar çok değişirse, o kadar aynı kalır.*

***** ***** ***** *****

Trump bir dönemlik Başkan mı olacak? *

Prof. Dr. Lenore G. Martin,*Emmanuel College-Boston*

George Floyd'un Minneapolis'te polis tarafından öldürölmesinin ardından, Amerikan tarihinde ilk kez ABD Başkanı'nın kendi vatandaşı olan göstericilere şiddet uygulanmasını desteklemesi Amerikan halkı nezdinde şok yaratan bir gelişme oldu. Trump, '[ne zaman yağmalama başlarsa o zaman ateş başlar](#)' sloganını, binlerce insanın barışçıl bir şekilde 'hukuk önünde eşit haklar' için gösteride bulunduğu bir zamanda kullandı. Buna karşılık, göstericiler arasında şiddete başvuranlar, bizzat göstericiler tarafından kınanıyorlardı.

Oysa ki Amerika'da Başkanlar eskiden sosyal ayaklanma dönemlerinde Oval Ofis'ten ulusa seslenerek, halkı sakinleştirmeye, sokaklara barış getirmeye, değişim ve adaletten bahsetmeye çalışıyorlardı.

Başkan Trump bunu yapmadı. Onun yerine, elinde İncil ile kilise önünde basına poz vereceğı bir ortam yarattı. Kilise yolundaki barışçıl göstericileri dağıtmak için göz yaşartıcı sprey kullanıldı. Dini ve siyasi liderler de Trump'ı bu yüzden eleştirdi. Trump, Amerikan tarihinde çok nadiren uygulanan bir önlemd olan göstericilere karşı asker konuşlandırmaktan söz etti. Bu politikalar karşısında, Cumhuriyetçi Parti içindeki destekçileri dahi Trump'ın yanında durmadılar. Hatta Trump yönetiminde Savunma Bakanlığı yapan General James Mattis, Başkan'ı Anayasa'yı ve özgürce gösteri yapma hakkını tehlikeye attığı için eleştirerek, Trump'ın Amerikalıları birleştirmekten ziyade böldüğünü söyledi. [Mattis](#), Normandiya çıkarmasına hazırlanan Amerikan askerlerine Nazilerin sloganının 'böl ve yönet' olduğunun söylendiğini, kendilerinin ise askerlere 'birlikten kuvvet doğar' dediklerini hatırlattı. Bu örnek aslında oldukça açıklayıcı.

Cumhuriyetçi Parti içindeki ayrışma küçük olsa da, Partinin tabanında 'hukuk ve düzen'i savunan pek çok kişi var. [Fox News](#) muhabirlerinden Tucker Carlson Başkan'a imalı bir şekilde görevini yapmadığını belirtirken, Başkan'a halkını bir babanın ailesini koruduğı gibi koruması çağrısında bulundu.

Başkanlık seçimlerine dair pek çok anket, eski Obama dönemi Başkan yardımcısı Biden'ın Başkan Trump'ın önünde gittiğini gösteriyor. Ama bütün hikâye bundan ibaret değil. Hillary Clinton halk oylamasında kazanmış olsa da, Seçmenler

Kurulu'ndaki oylamada kaybetmişti. Michigan, Wisconsin ve Pennsylvania gibi çekişmeli seçim bölgelerinde (*swing states*) seçmenin nasıl davranacağını görmemiz gerekiyor. Bu eyaletler büyük ihtimalle Ocak ayında Beyaz Saray'da kimin oturacağını belirleyecekler.

** Orijinalinden Türkçe'ye çeviren Erman Ermihan'a teşekkür ederiz.*

ABD'nin tarihi paradoksu ve siyahi haklar hareketi

Dr. Nora Fisher-Onar, *University of San Francisco*

Amerikan rüyası kısaca 'çalışkan olan herkesin refah seviyesini yükseltebilme fırsatı' olarak tanımlanabilir. Asırlardır ABD'nin çekim gücü -ve toplumun çok kültürlü yapısı- bundan beslenmektedir. Son dönemde ise ABD gündemi George Floyd, Breonna Taylor, Ahmaud Arbery ve onlarca siyah Amerikan vatandaşının gerek polisler tarafından gerek ırkçı siviller tarafından öldürülme haberleri ile meşgul. Bu trajedilerin de gösterdiği gibi beyaz olmayanlar için Amerikan rüyasına ulaşabilmenin önünde bazı yapısal engeller bulunuyor.

Bu paradoks, beyaz egemenliği bağlamında kurulan ‘özgürlükler ülkesi’ ABD’nin başından beri mevcut. Örneğın dünyanın evrensel hakları temel alan ilk metni olan ABD anayasasının yazarı Thomas Jefferson’un köleleri vardı. Fakat, neredeyse aynı tarihten beri Amerikan rüyası kavramı ile gerçekler arasındaki bu uçurumu kapatabilmek için seferber olan sosyal hareketler ve toplumsal ittifaklar da bulunuyor. 19. yüzyılda köleliği yürürlükten kaldırma girişimleri, Amerikan İç Savaşı, 20. yüzyılın sivil haklar hareketi ve 21. yüzyılın ‘Siyah Hayatlar Önemlidir’ (*Black Lives Matter*) dalgalanmaları bunların birer örneğı olarak görülebilir.

Trump ise uzun zamandır açık açık kullanılmayan bir nefret söylemi ile toplumda beyazların (ve ataerkil erkeklerin) ayrıcalığını muhafaza etmeye çalışıyor.

3 Kasım 2020’de gerçekleşecek seçimlere bakacak olursak, demografik araştırmalar bize şöyle bir tablo gösteriyor: Gençler, azınlıklar, üniversite mezunları (ve bunların içinde özellikle kadınlar), şehirliler, liberal sermaye sahipleri ve ılımlı Cumhuriyetçiler Trump’ı yenmeyi hedefliyorlar. Diğer cephede ise, fakir beyazlar ve taşralıların (üniversite mezunu olmayan beyaz kadınlar da dahil), toplum geneline oranla azalan refah ve itibardan şikayetçi olarak yeniden Trump’a oy verecekleri düşünülüyor. Ayrıca bir kısım evanjelist Hristiyan da daha fazla muhafazakâr yargıç atayacağına güvenerek Trump’ı desteklemeye devam edecektir. Sayıları az ama parası çok muhafazakâr sermaye sahipleri de bu akımın arkasında olacaklardır.

***** ***** ***** *****

Popülizm, Amerikan rüyası ve Başkanlık seçimleri

Doç. Dr. Nükhet Ahu Sandal, Ohio University

'Nefes alamıyorum' protestolarının Amerikan siyasetini değiştirmesi zor görünüyor. Liberal çevreler 'Siyah Hayatlar Önemlidir' (*Black Lives Matter*) hareketi etrafında bir araya gelirken, Trump yanlısı Cumhuriyetçiler protestoları birkaç şehirde yaşanan yağmalamalara indirgeyip, 'Tüm Hayatlar Önemlidir' (*All Lives Matter*) sloganı ile karşıladılar. Protestolar Trump destekçilerinin fikirlerini değiştirmede, hatta duruşlarını daha da perçinledi.

Bütün bunlar olurken, Trump kutuplaştırıcı söylemlerine ve hareketlerine son hız devam ediyor. Örneğin, protestolarda en ufak bir din etkeni olmadığı halde, Trump Beyaz Saray'ın karşısındaki St. John Kilisesi'nin etrafını zorla boşalttırıp, elinde İncil ile fotoğraf çekti. Liberaller ve zaten Trump'ın açıkça karşısında olan belli sayıdaki Bağımsız ve Cumhuriyetçiler tarafından eleştirilen bu tarz ayrımcı ve popülist bir yaklaşımın Kasım seçimlerinde Trump için fazla oy kaybına yol açması zor.

Süregelen ırkçılık ve eşitsizlikler hem siyahi seçmenin hem de genel olarak sol kesimin Demokratik Parti'yi daha sert sorgulamasına sebep oldu ve olacak; bu seçmen kitlesi Demokratik Parti'nin başkan adayı Joe Biden'a sırf Trump'tan kurtulmak için oy vermeyeceklerini ve Biden'ın siyahi oyları hak etmek için çalışması gerektiğini hatırlatmaya devam edecek. Hatta, yükselen beklentiler Biden'ın oy oranını düşürüp Trump'ın elini güçlendirebilir. Kasım ayındaki seçimlerde dengeleri ırkçılık veya protestolardan çok 'Amerikan rüyası'nın temeli olan ekonomi değiştirecek.

Başta kararsızlar ve Cumhuriyetçiler olmak üzere, Amerikan halkının

oylarını ABD'nin ekonomik göstergeleri, işsizlik oranı ve Covid-19 pandemisinin yol açtığı can kayıpları belirleyecek.

Trump'un ekonomiyi açma çabaları da bu yönde bir kumar olarak görülebilir. İşyerlerini uzun süre kapalı tutmak ve diğer sınırlayıcı politikalar Trump'ın çok gurur duyduğu ekonomik göstergeleri bir anda altüst etti. Trump, az da olsa ekonomiyi düzeltmek amacıyla, işyerlerini bir an önce açıp, hayatı normale geri döndürmek derdinde. Eğer bu kumar ikinci dalga bir salgına ve Amerikan halkının kaldıramayacağı seviyede ölümlere yol açarsa, ancak o zaman Trump'ın yeniden seçilme şansı ciddi sekteye uğrar. Eğer, çeşitli nedenlerle korkulan ikinci salgın dalgası gerçekleşmez ve ekonomi kendini toparlarsa, o zaman Trump'ın seçimleri kazanması çok büyük bir ihtimal olarak görülüyor.

Trump ateşe körükle mi gidiyor?

Özgür Ünlühisarcıklı, German Marshall Fund-Ankara

ABD vatandaşı George Floyd'un gözaltına alındığı sırada, polis tarafından öldürülmesi sonrasında patlayan olayları doğru değerlendirmek için önce doğru

bağlama oturtmak gerekiyor. Tam anlamıyla bir sosyal patlama olarak görülebilecek bu olayların arkasında ne örgütlü bir yapı var ne de bu olayları yönlendiren bir lider kadrosu. Sokağa dökülen insanların öfkelerini ifade etmekten başka bir hedefleri olmadığı için bir stratejileri de yok. Olayların tetikleyicisi net ve tek: siyah bir Amerikalı'nın beyaz bir polis tarafından gündüz vakti, etrafta başka insanlar da varken soğukkanlılıkla öldürülmüş olması.

Öte yandan göstericilerin öfkelerinin kaynağı birden fazla. En önemli sebep kuşkusuz ABD'de kendisini gerek polis şiddetinde gerek ipotek şirketlerinin siyahlara uyguladığı negatif ayrımcılık gibi sosyoekonomik tercihlerde gösteren sistematik ırkçılık. Bir diğer sebep ise, sadece siyahların değil beyazların da maruz kaldığı ve gittikçe keskinleşen, birçok ailenin orta sınıftan öngörülebilir zamanda geri dönemeyecek şekilde alt sınıfa düşmesine yol açan ekonomik eşitsizlik. Bunların yanısıra, birçok ülkede görülen kültür savaşını da unutmamak lazım.

Protestocuların öfkelerinin kaynağı ve sokağa çıkma motivasyonları farklı olunca, ister istemez kendilerini ifade etme biçimleri de farklı oluyor. Bir meydanda Floyd'un öldürülmesini simgeleyecek şekilde yere yüzükoyun yatıp, ellerini kelepçelenmiş gibi arkalarından bağlayan insanlar acılı yüz ifadeleri ile hep beraber 'nefes alamıyoruz' sloganı atarken, diğer meydanda grupların hiç bir ayrım yapmadan ve pürneşe dükkanları yağmaladıklarını görebiliyoruz.

Barışçıl protesto gösterilerinin ve hatta çok büyük siyasi parti mitinglerinin bile kutuplaştırıcı doğaları olduğunu göz önünde bulundursak, yaşanan olayların ABD'deki kutuplaşmayı daha da artıracığını öngörmek zor değil.

Bu gelişmeler, partisi 2018'deki ara seçimlerde başarısız olan, ABD'de şu ana kadar 100.000'den fazla insanın hayatına mâl olmuş ve ekonomiyi altüst etmiş olan Korona salgını karşısında ciddiyetsiz bir tutum sergileyen Donald Trump için adeta can simidi gibi. Trump da bu can simidini yakın dönemde elinden bırakmaya niyetli görünmüyor. Bu kapsamda Trump'ın Kasım ayında düzenlenecek Başkanlık

ve Kongre seçimlerine kadar kamu düzenini ön plana çıkaran bir söylem kullanmaktan ve bu söylemin etkili olmasını temin etmek için gerekirse protestocuları kışkırtmaktan, diğer bir ifade ile yangına körükle gitmekten geri durmayacağı anlaşıyor.

Bu dönemde Trump, elinde İncil, kilise önünde konuşma yapmak gibi kendi tabanını konsolide etmeye yönelik eylemlere de bol bol başvuracaktır. Gerçek ötesi dünyada yaşadığımızı göz önünde bulundurursak, Alabama Senatörü iken Trump'ı destekleyen ilk politikacılardan birisi olan ve sonra da bir dönem Trump'ın kabinesinde Başsavcı olarak görev yapan Jeff Sessions'ın 'bu ülkede kiliseye gittiğiniz için hapse girebilirsiniz, fakat kilise yaktığınız için hapse giremezsiniz' ifadesindeki gibi gerçeklerle uyuşmayan ve kutuplaştırıcı söylemlere de bol bol şahit olacağız.

Amerika'da yaşanmakta olan sosyal patlamanın kısa vadeli siyasi etkilerini bir yana bırakacak olursak, sistematik ırkçılık, derinleşen işsizlik ve keskinleşen kutuplaşmanın artık sürdürülebilirlik boyutunu geçerek, demokrasi için de tehdit haline geldiğini söyleyebiliriz.

***** ***** *****

Sonunda bardak taşı

Soli Özel, *Kadir Has Üniversitesi*

George Floyd adlı bir siyahi vatandaşın çevredekilerin gözleri önünde, neredeyse naklen yayında polis şiddetiyle öldürülmesi, ABD'deki toplumsal, ekonomik ve siyasal fay hatlarını tetikledi. Ülkenin içine sürüklendiği şiddet ve yönetim beceriksizliği girdabı derinleşti. ABD'nin belli başlı şehirlerinde, 1960'ların en şiddet dolu günlerini ve özellikle Martin Luther King, Jr. ile Robert F. Kennedy'nin öldürüldüğü, bir seçim yılı olan 1968'i anımsatacak şekilde gösteriler, polis şiddeti ve yağmalamalar yaşandı. Trump yönetiminin şiddetten başka bir dil bilmemesi, Başkan'ın bilinen narsisizmiyle toplumu yatıştıracak bir tek söz bile söylemekten imtina etmesi krizi her geçen gün derinleştirdi.

Eğer Covid-19 salgını, çoğunluğu siyahi veya Latin kökenli olan 100 binin üzerinde kurban almasaydı ve en ağır bedeli siyahlara ödeten işsizlik yüzde 25'lere varmasaydı, ülkeyi kasıp kavuran bu protesto dalgası gene de yaşanır mıydı? Bu sorunun cevabını ancak yıllar sonra vermek mümkün olacak herhalde.

Floyd'un öldürülmesinin ABD'nin ırkçılık ve polis şiddeti sorunlarının yanı sıra, ülkedeki dehşet verici gelir eşitsizliği, ekonomik güvensizlik ve otoriterleşme eğilimlerini de çarpan etkisiyle gündeme getirdiğine şüphe yok.

Trump, 1968'de Richard Nixon'un yaptığı gibi şiddetten ürkecek beyaz orta sınıflara kanun ve düzen hakimiyeti vadederek seçilebilme hesabı yapıyor. Bu hedefe ulaşmak için ulusal muhafızlar dışında orduyu da sokağa kitlelerin karşısına çıkarmaya kalktı. İzlediği politika bu aşamada fena halde geri tepti. Genelkurmay eski Başkanı ve asker emeklisi Savunma eski Bakanı çok sert

mesajlarla Trump'a yüklendiler. Şimdiki Savunma Bakanı ise orduyu sokağa sürece kadar derin bir krizin mevcut olmadığını söyledi. Bu anı, Trump'ın Amerika Birleşik Devletleri'nin varoluş ilkelerine onarılmaz zararlar veren bir siyasetçi olduğunun, Amerikan nomenklaturası tarafından kabul edildiği an olarak değerlendirebiliriz. Başkan'ın boyunduruğunda giderek daha faşizan bir kimlik kazanan Cumhuriyetçi Parti'nin ise bu gidişatın siyasi bedelini ödeme ihtimali yükseliyor.

Toplumsal olayları şiddetle bastırma inadı ve salgını yönetirken sergilediği beceriksizlik Trump'a seçime mâl olabilir. Ne var ki, seçimlere kadar yürütme gücünü sonuna kadar kullanacağına, hile ve baskıya yükleneceğine de şüphe yok. Amerikan demokrasisi bu cinayetin ardından seçim sonuçlarının bile tehlikede görüldüğü bir krize sürüklendi ve buradan nasıl çıkacağı dünya siyaseti açısından da önem taşıyacak.

Yaşanan üçlü krizin ekonomik ve toplumsal eşitsizlik, ırkçılık ve polis şiddet meselelerini gündeme taşımasıyla, Demokrat aday Joe Biden da nihayet kendi platformunu yaratmayı başardı. Genelde orta yolcu bir siyasetçi olan Biden ön seçimlerdeki rakibi Bernie Sanders'ın gündeminin önemli öğelerini benimsedi. Önümüzdeki beş ay ABD'de giderek radikalleşen siyasi hareketlerin mücadelesiyle geçecektir. Toplumdaki derin kutuplaşma ise, seçime kadar geçecek zamanda belki daha da derinleşerek ve hatta Trump'ın kaybetmesi halinde seçimden sonra bir şiddet patlaması ihtimalini de gündemde tutacaktır.